

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. השוחט בשבת וביום הכיפורים אף על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה ... אסורה באכילה ליומא 1.....
- ב. מהתכין את הדילועין לפני הבהמה..... 2.....
- ג. ואת הנבלה לפני הכלבים 3.....
- ד. הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש אוסרין 4.....
- ה. אם בא חכם למזרחה עירובו למזרחה למערב עירובו למערב 7.....
- ו. אין ברירה..... 8.....
- ז. כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לכסות בהן פי חבית שברי זכוכית לכסות בהן פי הפך 9.....
- ח. אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן ... אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור 11.....

דף יד.

א. השוחט בשבת וביום הכיפורים אף על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה ... אסורה באכילה ליומא

כבר התבאר במסכת כתובות דף לד. וב"ק דף עא. שהשוחט בשבת וביום הכיפורים¹, אף על פי שאילו היה מויד בשבת היה חייב סקילה, וביום הכיפורים היה חייב כרת או מלקות, אפילו הכי שחיטתו כשרה.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד יא ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם אסור באכילה בשבת משום מעשה שבת². ומותר לאחר השבת ודווקא בשוגג לעצמו³, ומזיד בצינעא⁴, מותר לאחרים במוצ"ש⁵, אבל במזיד בשבת ובפרהסיא, י"א⁶ ששחיטתו פסולה, לעולם בין לו ובין לאחרים, שהרי הוא משומד שאסור לאכול משחיטתו. וי"א⁷ ששחיטתו כשרה.

ב. מחתכין את הדילועין לפני הבהמה

כבר התבאר במסכת שבת דף קנו. שמותר ליתן בשבת מזונות לפני הבהמה והעופות שמזונותיהם עליו.

ומותר להתוך⁸ בפני בעלי חיים שמותר להאכילם, פירות וירקות שחת ותבואה, שנקצרו בערב שבת⁹, ודוקא כשהם קשים או גדולים שאינם ראויים לאכול בריוח בלא חיתוך, אלא רק על ידי הדחק¹⁰, אבל כשהם רכים אסור לטרוח בשביל בעלי חיים מירחא ללא צורך¹¹.

וכן אין חותכין¹² שחת [ירק של תבואה] וחרובין רכין לפני הבהמה בין דקה בין גסה. ואפילו קשים לא יחתכם דק דק משום טוחן. אלא אם דעתו להאכילם מיד¹³.

² וכלל מעשה שבת יבוארו להלן דף טו. בעוה"י

³ שלאחרים יבואר להלן שיש המתירים בשבת כצמה.

⁴ ואפילו אין אחר עומד על גביו, דחשוד לדבר אחד אינו חשוד לכל התורה כולה. שמ"ח שם.

⁵ ואף דקיימא לן כרבא [תמורה ד, ב] דכל מידי דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, שאני הכא שהשחיטה היתה יכולה להיות בהיתר אם שחטה בחול, ודוקא במעשה שאי אפשר לעשות כי אם באיסור אמר רבא לא מהני. ועיין בש"ך חו"מ סימן ר"ח ס"ק ב. דגול מרכבה שם

⁶ לבוש ומ"ז שם ב, תבואות שור אות י"ג

⁷ דלא נעשה ישראל עובד כוכבים באותה שחיטה אלא משחיטה ראשונה ואילך. ש"ך שם ג

⁸ שו"ע ונו"כ שכד ו

⁹ שאם נקצרו בשבת הרי הם מוקצה. מ"ב שם טז

¹⁰ מ"ב ס"ק יח

¹¹ מ"ב שם טז

¹² שו"ע ונו"כ שם ח ומ"ב סקב"ב כ"ג

¹³ ואע"ג ששם במ"ב מה כתב שיש מפקפקין על ההיתר של הרמ"א שם להתוך פירות וירקות דק דק בסמוך לאכילה, ולכן פסק שנכון ליהדר להתוך להתיבות גדולות קצת, ומכל מקום הנהנין להתוך דק דק אין למחות בידם, שיש להם על מי שיסמוכו. כאן סתם המשנ"ב להיתר, שנראה שהוא משום שמדובר כאן בדלועים קשים שאינם ראויים לאכילה בלא חיתוך, ולכן יש להקל, עיין שש"כ פ"ו ס"ו והערה טו. ולפ"ד החזו"א או"ח סי' נ"ז ועי' סי' נ"ח סק"ח אסור אפי' דעתו להאכילם מיד כיון שאין ראוי לאכילה בלא"ה דהרבה ראשונים חולקים על היתר דסמוך לסעודה ומצדד דלפני מי שאין יכול לאכול בלי זה אסור אפי' סמוך לסעודה ולפני מי שיכול

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והחותך בעבור ילד קטן או בעבור המתקשה לאכול את אשר הוכן בדרך הרגילה, יש לו על מי לסמוך גם אם יחתוך בשבילם דק דק, בתנאי שיעשה כן סמוך לסעודה ממש.

ג. ואת הנבלה לפני הכלבים

במסכת שבת שם התבאר עוד שבהמה שהיתה¹⁴ בחיים בשעת בין השמשות בכניסת השבת¹⁵, והרי היא מוקצה הבא מאליו ולא נגרם על ידי האדם, משהוסר המוקצה, כלומר משאינה עוד בחיים הרי היא מותרת בטלטול ובאכילה. ולכן, אם נשחטה בשבת לצורך חולה שבסכנה, מותר גם לאדם הבריא לאכול (חי ולא מבושל) מן המותר, ואם נתנבלה בשבת, מותר לחתוך את הנבילה לפני הכלבים. אך י"א שאין להתיר בבריאה לגמרי בבין השמשות אלא רק אם היתה חולה קצת¹⁶.

במה דברים אמורים בנבלה הקשה, או בהמה גדולה שאי אפשר להם לאכלה בלא חתיכה, ואפילו נאכלת להם ע"י הדחק בלא חתיכה מותר לטרוח לחתכה להם יותר¹⁷.

אם הם כלבים¹⁸ קטנים שקשה להם לאכל בלא חיתוך או שהיא נבלה קשה כגון בשר פיל ואפי' ראוי ע"י הדחק מותר לחתכה¹⁹, ובלבד שלא יחתוך דק דק לפני העופות אם אין דעתו להאכילן מיד משום טוחן והיינו בבשר חי כשר אבל בשר נבלה שרובו עומד לאכילת כלבים והם יכולין לאכל בלי חתיכה מותר לחתכו אפי' לפני עופות דאזלי בתר רובא.

לאכל יש להתיר סמוך לסעודה וגם המתירין לא התירו אלא לחתוך דק דק אבל לא לרסק לגמרי ואך אם מרסק ואינו נפרך לרסיסים אלא נעשה דק אין זה טחינה.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ז

¹⁵ ואם נתנבלה ביו"ט אסורה כמבואר שם דף כז:

¹⁶ עיין שמירת שבת כהלכתה פרק כ הערה קכח שהביא במ"ב ס"ק יז ובשעה"צ ס"ק מז, דדוקא אם היתה חולה קצת בביה"ש שרינן. ויל"ע, דמ"ש מהא דסי' שיח סע' ב, דאפי' לא היתה דעתו כלל מבעו"י לשוחטה, כגון שהאדם חלה היום, ג"כ שרינן לבריא לאכול מן הבהמה שנשחטה בשבת, ועיין סי' שכד סע' ז בביאור הגר"א – חזו"א סי' מא ס"ק ד.

¹⁷ מ"ב שם יח

¹⁸ סי' וסקי"ז י"ח י"ט כ' כ"א ובה"ל ד"ה וה"מ ושה"צ

¹⁹ ויש מפקפקין דאם היתה בריאה מבעו"י אסור משום מוקצה דלא הי' דעתו עלי' אא"כ היתה חולה קצת מבעו"י.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן כל דברי מאכל האסורים באכילה גם לאחר השבת והוא עומד להאכילם לנכרי או לבהמה, אינם מוקצה. ולכן מותר לטלטל בשר טרף מבושל²⁰, שהרי ראוי הוא ליתנו לנכרי, ואם אין מצוי גוי, והוא רגיל להשליך בשר טרף לבהמה גם בשר חי מותר לטלטלו. וכן מותר לטלטל בשר נבילה העומד לאכילת בהמה, אפילו אינו מבושל.

מת²¹ אחד הדגים שבאקוריון, אם יש חתולים או בעלי חיים שאוכלים דגים מותר להסירו, ואם אין מותר להסירו כדי למנוע מיתת הדגים האחרים, אם יש בכך משום הפסד גדול, ואין בזה משום איסור בורר.

ביום טוב²², כיון שהחמירו בו חכמינו ז"ל בדיני מוקצה, אסור לטלטל בהמה שנתנבלה בו ביום למחמירים באיסור מוקצה ביום טוב כמו שהתבאר במסכת ביצה דף כז: אפילו אם היתה חולה ערב יום טוב, ולמקילים אם לא היתה חולה²³, וי"א²⁴ שגם בחולה יש להחמיר הרי זה כנולד, אלא אם כן היתה מסוכנת למות כבר עם כניסת החג שלכו"ע מותרת²⁵.

ד. הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש אוסרין

כבר התבאר במסכת יומא דף נו. וב"ק דף סט: שמי שהיו לו טבל טבול מן התורה כגון מאה לוג של יין טבול מן התורה²⁶ ואמר שני לוגין²⁷ שאני עתיד להפריש מהן הרי הן תרומה אח"כ או למחר, ועשרה מעשר ראשון, ותשעה

²⁰ שש"כ כ לג

²¹ שם כז כט

²² ששו"ע ונו"כ תקיח סע' ו במ"ב ס"ק לג ובביה"ל ד"ה אף על פי, סי' תצו במ"ב סוס"ק נא

²³ ודעת המג"א שלמקילים אפילו בריאה שמתה מותרת, אך הא"ר וביאור הגר"א שבד ז לא בריא ליה ועיי"ש במ"ב יז

²⁴ עיין בה"ל ד"ה אע"פ

²⁵ שדעתו עליה להאכילה לכלבים כיון שהיא קרובה למיתה. מ"ב שם לא

²⁶ דדוקא בדאורייתא אמרי' אין ברירה

²⁷ ומשום דתרו"ג עין בינונית הוא א' מחמשים נקט שני לוגין ממאה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

מעשר שני²⁸, לא יתחיל וישתה על דעת שיניח בסוף שיעור תרומה ומעשרות, אלא יפריש ואח"כ ישתה.

ואין אומרים זה שהניח בסוף כאילו נברר תחלה²⁹, מפני שחיוב תרומה ומעשרות מן התורה ואין אומרים בשל תורה³⁰ נחשוב כאילו נברר, עד שיברור ויפריש לגמרי ואח"כ יאכל. ואפילו בזמן הזה הדין כן³¹.

ולפיכך במה שכבר התבאר במסכת ביצה דף לו. שאין להפריש תרומות³² ומעשרות³³ בין בשבת ובין ביום טוב³⁴, אפילו במחשבה³⁵, וכן אין לחלל ולפדות פירות שהם נטע רבעי או מעשר שני, וגם אין להפריש חלה על עיסה שנלושה לפני כניסת היום בין בשבת ובין ביום טוב, ואסרו זאת חכמים גם משום שדומה למי שמקדיש פירות, וגם משום איסור מתקן³⁶. ואין לו לסמוך שיאכל וישאיר מהפירות ויפריש אחר שבת

ומשום כך אם אין לו פנאי להפריש תרומות ומעשרות³⁷ או חלה בערב שבת או בערב יום טוב, או שחושש לקלקול הפרי, אם יחתוך ממנו לשם הפרשה מבעוד יום (כגון

²⁸ לאו דוקא דאחר שהוריד ב' לתרו"ג לא נשאר עשר למעש"ר ותשע למע"ש אלא עשר פחות חומש למעש"ר ושמונה לוגין ושמונה עשיריות ועשירית חומש למע"ש. עיין תו"ט

²⁹ כדעת הסוברים שיש ברירה ואמרי' הוברר מעיקרא שזה הי' עומד להפריש ויכול לאכול ואף על גב שלא ייחד מקום לצפוננו או לדרומו מ"מ כאן כיון שהוברר למפרע שזה התרו"מ הוי כקבע מקום אלא אומרים אנו שאין ברירה ולא חל כלל (ולא שחל בתערובות). חזו"א דמאי סי' ט' סק"י

³⁰ דלא כהסמ"ג מ"ע קל"ג בשם ר"י שפסק דגם בדאורייתא יש ברירה וכ"ד התוס' רי"ד בעירובין ל"ז א' ועי' ר"ן נדרים מ"ה ב' שהאריך בזה ודעת הר"ן דמספק פסקו כן בגמ' דמספקא להו אי יש ברירה או אין ברירה ולכן בדאורייתא מחמירין ובדרבנן מקילין אבל דעת מהרש"ל ביש"ש מובא בחזו"א דמאי סי' ט' סקכ"א דק"ל בדאורייתא בודאי אין ברירה ואין חל כלל (ואפי' יצא מזה קולא) ורק בדרבנן הקילו בזה וכן נוטה דעת החזו"א שם וכן שם סק"ו

³¹ אבל בדרבנן ק"ל יש ברירה ורבנו לא בא למעט כאן אלא טבל של חו"ל או סוריא דבזה ק"ל יש ברירה או דמאי, אבל בזה"ז או לקוח או מירוה גוי או תרומת ירק נחשב שיש לו עיקר מה"ת וק"ל בהו אין ברירה ואפי' בספק אם מעושר כגון הלוקח מבין הכותים ק"ל אין ברירה. חזו"א שם סי' ט"ז סק"א וכ"כ רעק"א בדמאי פ"ז מ"ד וכדעת התוס' ומהרש"ל ומש"כ בכ"פ פל"ח דנראה מדברי רבנו בפכ"ג משבת דבזה"ז אפשר להפריש ע"י ברירה וכוונתו להט"ז שם הוא תמוה מאד דשם כבר עישר מע"ש וכמש"כ שם אף על פי שייחד מקומן מע"ש רק רוצה ליתנם לכהן בשבת ואין זה שייך לברירה.

³² שו"ע ונו"כ שם ד

³³ והפירו הרי הם טבל ומקצים הם ואסורים בטלול.

³⁴ שו"ע ונו"כ תקבד א

³⁵ מעדני ארץ פ"ד מה' תרומות הט"ז ס"ק ד

³⁶ רמב"ם פכ"ג מה' שבת הי"ד, ועיין חזון יחזקאל, ביצה, פ"ד ה"ג בחידושים וקצוה"ש ח"ה דף נו - נא

³⁷ שמירת שבת כהלכתה פרק יא אות יח - כג על פי החזו"א דמאי ט"ז שכתב שיש לו ג' תקנות. א' - לייחד מערב שבת תרומה במזרח ומעש"ר בצפון ומע"ש בדרום ומותר להפרישן אח"כ בשבת. מיהו תקנה זו קשה שא"א לכוין שלא ישאר מהתרומה בחולין או להשאיר חולין בתרומה שאין הצפון ידוע בדקדוק לצפוננו של

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבטיח), וכן אם היו לו חלות שלמות ואינו רוצה לחתוך מהן מכיון שהן דרושות לו ללחם משנה (שצריך להיות שלם), יכול אדם להתנות על הפרשת תרומות ומעשרות או חלה בערב שבת או בערב יום טוב, כדי שיהא רשאי להפרישם בשבת או ביום טוב.

התניית התנאי היא על ידי שיאמר את נוסח ההפרשה דלהלן, ויוסיף, שכוונתו היא, כי העתיד להיות מופרש לשם תרומות ומעשרות או חלה יחול שמם עליהם בשבת או ביום טוב בשעת הפרשתם.

בשעת ההפרשה, בשבת או ביום טוב, יברך את ברכות ההפרשה והפדיון, אם מפירות טבל ודאי הוא מפריש, ויחזור ויאמר את נוסח ההפרשה המקובל ואם חלה הוא מפריש, יאמר – הרי זו חלה.

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על הפרשת תרומות ומעשרות: "העודף על אחד ממאה מכל מה שאני עתיד להפריש מחר לתקן בו את הטבל, יהא תרומה גדולה בצד צפון, כל מין על מינו. אותו אחד ממאה הנשאר ועוד תשעה חלקים כמוהו בצד צפונם של הפירות (שהם ביחד אחד מעשרה מכלל הפירות ממה שנשאר אחרי שהופרשה תרומה גדולה), כל מין על מינו, יהיו מעשר ראשון. אותו אחד ממאה שהתניתי שיהא מעשר ראשון, יהא תרומת מעשר, כל מין על מינו, ומעשר שני יהא בדרומם של הפירות, כל מין על מינו, ויהא מחולל הוא וחומשו על פרוטה שבמטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני"; ובשנה השלישית והששית לשמיטה יאמר (במקום "ומעשר שני יהא" וכו') – "ומעשר עני בצד דרום, כל מין על מינו". אם הפירות הם נטע רבעי (פירות בשנה הרביעית של העץ), יוסיף ויאמר "אם הפירות רבעי, יהיו מחוללים הם וחומשם על פרוטה במטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני ורבעי".

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על הפרשת חלה: "מה שאני עתיד להפריש מחר, יהא חלה".

עולם וגם עובי של חלק התרומה שבכרי קשה להכריע, ותקנה זו לא יתכן בדבר לה דכיון שמתחיל לשתות הוי מדומע אפי' אם יאמר בפי הכוס

התקנה הב' – שיאמר [בע"ש או בבין השמשות] מה שאני עתיד להפריש במוצאי שבת [אם אומר בין השמשות ואם מתנה ביום רשאי להפריש בשבת] והוברר למפרע שזה המעשר, וזה לא מהני לדין רק בדמאי דקי"ל דבדרבנן יש ברירה אבל בודאי אפי' בזה"ז או בירק או בלקוח קי"ל דאין ברירה כיון שיש לו עיקר בדאורייתא ומברך בשעת אמירה ולא בשעת הפרשה וכשמפריש יכול להפריש מעשר שני בין ע"י ברירה ובין ע"י יחוד בצפונם ואין זה מקדים מעשר שני לראשון כיון שחל למפרע, ולדין דקי"ל אין ברירה אין לנו תקנה זו מיהו בדמאי יכול לומר כן.

התקנה הג' – שיתנה מערב שבת כדי להתיר ההפרשה ואז אין חל מערב שבת כלום ואין התנאי אלא להתיר ההפרשה והברכה עושה בשבת ובדמאי מהני זה אף לדבר שאינו ברשותו ואף בין השמשות אבל לא לודאי אא"כ הוא ברשותו. וכאן נכתב לעיקר התקנה השלישית

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על מה שיש להפריש ממנו תרומות ומעשרות וחלה גם יחד:

"העודף על אחד ממאה מכל מה שאני עתיד להפריש מחר לתקן בו את הטבל, יהא תרומה גדולה בצד צפון, כל מין על מינו. אותו אחד ממאה הנשאר ועוד תשעה חלקים כמדהו בצד צפון של הלחם (העוגה), כל מין על מינו, יהיו מעשר ראשון. אותו אחד ממאה שהתניתי שיהא מעשר ראשון, יהא תרומת מעשר כל מין על מינו. ועוד, מה שאני עתיד להפריש לשם חלה, יהא חלה. ומעשר שני יהא בדרומו, כל מין על מינו, ויהא מחולל הוא וחומשו על פרוטה שבמטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני ורבעי"; ובשנה השלישית והששית לשמיטה יאמר – "ומעשר עני בצד דרומו, כל מין על מינו".

יכול אדם לקצר את נוסח התנאי על ההפרשה, ומספיק אם יאמר מבעוד יום: "כל מה שאני עתיד להפרישו מחר יהיה לתרומות ולמעשרות ולחלה ויחול הפדיון כדין".

תנאים אלה, שלפיהם רשאי אדם להפריש תרומות ומעשרות וחלה בשבת וביו"ט, אינם תופשים אלא בפירות שהם שלו בזמן התניית התנאי, ולפיכך אין התניית תנאים אלה, מועילים למי שמוזמן לסעוד בשבת או ביום טוב על שולחנו של החשוד על אי הפרשת תרומות ומעשרות וחלה.

דף יד:

ה. אם בא חכם למזרח עירונו למזרח למערב עירונו למערב

כבר התבאר במסכת יומא דף נו. שלכל אדם יש אלפיים אמה לכל כיוון שרוצה ללכת מחוץ לעיר, אך המערב עירוב תחומין לצד מסויים איבד את שטחו לשאר צדי העיר, כגון שעירב לצד מזרח כדי שיהיה לו ארבעת אלפים אמה ללכת, אינו יכול לצאת לשאר הצדדים.

ולפיכך מי ששמע³⁸ שיש חכם שמגיע מחוץ לתחומה של העיר, כלומר מחוץ לאלפיים אמה, ורוצה ללכת לקבל פניו, ואינו יודע לאיזה רוח, ואז אם יערב לצד אחד ויבא החכם לצד האחר לא יוכל ללכת אליו, צריך להניח שני עירובים ואומר – לאותו צד שיבא החכם יקנה לי עירוב לרוח שיבא לו החכם, ובוזה קנה לו. ואם חושש שאולי לא יבא כלל יכול לומר – אם לא

³⁸ שו"ע ונו"כ או"ח תיג א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יבא כלל אהיה כבני עירי, או אם יבואו שנים למקום שארצה אלך, והכל לפי תנאו.

ואפילו היה החכם רחוק משם³⁹ בזמן ביה"ש יותר ממרחק ארבעת אלפים אמה מהעיר, ואפשר שלא גמר אז החכם בדעתו כלל לבוא לתוך ד' אלפים של העיר, ואולי היה בדעתו שלא לזוז כלל ממקומו וממילא לא קנה עירובו של זה. בכל זאת מועיל תנאו⁴⁰.

וטעם הדבר שלהלכה אנו פוסקים שבדינים דרבנן אנו אומרים "יש ברירה". כלומר שדבר שאינו מבורר עכשיו ומתברר אחר כך, אנו אומרים שהוברר הדבר למפרע. ואפילו אם תולה בדעת עצמו, שעל אף שהאדם שוקל עכשיו בדעתו אם להחליט כך או אחרת, ותלה הדבר במה שיחליט לאחר זמן, שכפי שיחליט אז כך הוא רוצה שיהיה עכשיו ולכאורה הרי גילה בדעתו עכשיו שהוא פוסח על שתי הסעיפים, בכל זאת אנו אומרים שהוברר הדבר שמתחילה היה דעתו לכך. וכן המתנה תנאי שאין בידו לקיימו, ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו, אומרים הוברר הדבר למפרע שכך התקיים התנאי. שהרי לא גרע מספק וספק דרבנן לקולא.

ומשום כך לא יברך על העירוב, אם יש לו צד שאולי לא יבא כלל החכם, שהרי ספק ברכות להקל.

ו. אין ברירה

כבר התבאר במסכת גיטין דף כה. ומח. וב"ב דף כז: שקיימא לן להלכה בדאורייתא אין ברירה כלומר שדבר שאינו מבורר עכשיו ומתברר אחר כך, אין אנו אומרים שהוברר הדבר למפרע. וכגון מי שהיו לו טבל טבול מן התורה כגון מאה לוג של יין טבול מן התורה⁴¹ ואמר שני לוגין⁴² שאני עתיד להפריש מהן הרי הן תרומה אח"כ או למחר ועשרה מעשר ראשון, ותשעה מעשר שני⁴³, לא יתחיל וישתה על דעת שיניח בסוף שיעור תרומה

³⁹ מ"ב ט

⁴⁰ שאם כבר בא החכם קודם בין השמשות לאותו רוח אלא שהוא לא היה יודע להיכן בא עד למחר שנשמע לו, בודאי קנה לאותו רוח דגילוי מלתא בעלמא הוא דאינלאי מלתא השתא דהווא עירוב קנה. שחסרון ידיעה, אינו ענין לברירה, שאם בעצם כבר הוברר הדבר עכשיו, אלא שאין אנו יודעים איך הוברר, יכול אדם להתנות ולומר שאם יוודע שכך הוא הבירור יחול כך ואם יוודע הבירור באופן אחר יחול באופן אחר, וקנין ודאי הוא, שהרי אמר לצד החכם יקנה לי הערוב, והחכם כבר בא קודם הקנין.

⁴¹ דדוקא בדאורייתא אמרי' אין ברירה

⁴² ומשום דתרו"ג עין בינונית הוא א' מחמשים נקט שני לוגין ממאה

⁴³ לאו דוקא דאחר שהוריד ב' לתרו"ג לא נשאר עשר למעש"ר ותשע למע"ש אלא עשר פחות חומש למעש"ר ושמונה לוגין ושמונה עשיריות ועשירית חומש למע"ש. עיין תוי"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ומעשרות, אלא יפריש ואח"כ ישתה. ואין אומרים זה שהניח בסוף כאילו נברר תחלה⁴⁴, מפני שחיוב תרומה ומעשרות מן התורה ואין אומרים בשל תורה⁴⁵ נחשוב כאילו נברר, עד שיברור ויפריש לגמרי ואח"כ יאכל. ואפילו בזמן הזה הדין כן⁴⁶.

ז. כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין ובלבד שיהו עושיין מעיין מלאכה שברי עריבה לנסות בהן פי חבית שברי זנוכית לנסות בהן פי הפך

כבר התבאר במסכת שבת דף קכד: שכלי שנשבר⁴⁷ אם ראויים השברים לשימוש כלשהו בשבת, מותר לטלטלם⁴⁸ גם אם אינו חושב להשתמש בהם עוד⁴⁹, ואף אם בעליהם השליך אותם לאשפה, או לרחוב, בשבת עצמה⁵⁰. אלא אם כן הדרך להשליך שברים כאלה לאשפה, כי אז אף שעוד ראויים

⁴⁴ כדעת הסוברים שיש ברירה ואמרי' הוברר מעיקרא שזה הי' עומד להפריש ויכול לאכול ואף על גב שלא ייחד מקום לצפוננו או לדרומו מ"מ כאן כיון שהוברר למפרע שזה התרו"מ הוי כקבע מקום אלא אומרים אנו שאין ברירה ולא חל כלל (ולא שחל בתערובות). חזו"א דמאי סי' ט' סק"י

⁴⁵ דלא כהסמ"ג מ"ע קל"ג בשם ר"י שפסק דגם בדאורייתא יש ברירה וכ"ד התוס' רי"ד בעירובין ל"ז א' ועי' ר"ן נדרים מ"ה ב' שהאריך בזה ודעת הר"ן דמספק פסקו כן בגמ' דמספקא להו אי יש ברירה או אין ברירה ולכן בדאורייתא מחמירין ובדרבנן מקילין אבל דעת מהרש"ל ביש"ש מובא בחזו"א דמאי סי' ט' סקכ"א דק"ל בדאורייתא בודאי אין ברירה ואין חל כלל (ואפי' יצא מזה קולא) ורק בדרבנן הקילו בזה וכן נוטה דעת החזו"א שם וכן שם סק"ו

⁴⁶ אבל בדרבנן ק"ל יש ברירה ורבנו לא בא למעט כאן אלא טבל של חו"ל או סוריא דבזה ק"ל יש ברירה או דמאי, אבל בזה"ז או לקוח או מירוה גוי או תרומת ירק נחשב שיש לו עיקר מה"ת וק"ל בהו אין ברירה ואפי' בספק אם מעושר כגון הלוקח מבין הכותים ק"ל אין ברירה. חזו"א שם סי' ט"ז סק"א וכ"כ רעק"א בדמאי פ"ז מ"ד וכדעת התוס' ומהרש"ל ומש"כ בכ"פ פל"ח דנראה מדברי רבנו בפכ"ג משבת דבזה"ז אפשר להפריש ע"י ברירה וכוונתו להט"ז שם הוא תמוה מאד דשם כבר עישר מע"ש וכמש"כ שם אף על פי שייחד מקומן מע"ש רק רוצה ליתנם לכהן בשבת ואין זה שייך לברירה.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ או"ח שח ו

⁴⁸ ואינו דומה לצרורות ואבנים שהם מוקצה מחמת גופן, דאסורים בטלטול אפי' אם הם ראויים לאיזה שימוש, מכיון שלא באו מתורת כלי, סימן שח במשנה ברורה ס"ק כח ו – לג

⁴⁹ דכל שלא השליכם לאשפה מבעו"י – לית לן בה, ע"ש סעי' ז ובמ"ב שם ס"ק נג

⁵⁰ שם סעי' ז ובמ"ב ס"ק לב, וע"ש בביה"ל ד"ה לאשפה. ומהגרש"ז אויערבך זצ"ל שמעתי, דיתכן שמאכל נמאס עם השלכתו לאשפה, וכבר אין מוציאים אותו משם, משא"כ לגבי כלי, שפיר יוציאו אותו העניים משם. ואולם כלים חד – פעמיים משומשים שהשליכם לאשפה, ודאי אין העניים מוציאים אותם משם, והרי הם מוקצה, שלחן שלמה ח"ב סי' שח ס"ק לו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הם לשימוש, מוקצה הם⁵¹. וכן אם בעליהם השליך אותם לפני כניסת השבת⁵², אסורים הם בטלטול, אף אם עודם ראויים לשימוש.

וכלי שלם⁵³, אף אם בעליו השליך אותו מבעוד יום לפח – אשפה, או לרחוב, אינו נאסר בטלטול בשל כך.

כלי שנשבר, בין בשבת בין בחול, ושבריו אינם ראויים לשימוש כלשהו⁵⁴, כגון מחט שנשברה, ובכלל זה גם נעל אשר נתלש ממנה העקב או הסוליה⁵⁵, הרי השברים הם מוקצה ואסור לטלטלם. ואולם, אם הם נמצאים במקום שעלולים להזיק את העוברים ושבים בו, מותר לסלקם לצדדים⁵⁶.

וכן הדין לגבי כלים חד פעמיים⁵⁷ משומשים שאין הדרך להשתמש בהם עוד, הרי הם מוקצה ואסורים בטלטול, אלא אם הם נחשבים לגרף של רעי במקומם, ומותר להסירם מן השולחן בגמר השימוש.

אך כשהם עדיין על השולחן, אפילו משומשים, מכיון שאדם זה שאכל ושתה מהם מצוי שישתמש בהם שוב, וכן ראויים לשימוש ליטול על ידם מים אחרונים, וכיוצא בזה, ולכן כל זמן שלא זרקם לאשפה אין עליהם דין מוקצה.

וכן שקית אריזה⁵⁸ הנזרקת לאחר השימוש וכן שקית חלב שרוקנה מן החלב שבה, אף על פי שנשאר דבוק בתוך השקית מן השומן של החלב, מכל מקום כיון שאין דרך בני אדם להשתמש בהם, הרי הם אסורים בטלטול, והוא הדין לגבי כלים חד פעמיים שאינם ראויים עוד לשימוש, ככל גרף של רעי.

כלי שמלאכתו לאיסור, שנשבר בשבת ושבריו ראויים למלאכת היתר, מותר⁵⁹ לטלטל השברים גם מחמה לצל כדין עלי שמלאכתו להיתר.

⁵¹ שם במ"ב ס"ק מח

⁵² בביה"ל ד"ה מבעו"י. ד"ה ואם

⁵³ שם בביה"ל, ובמ"ב ס"ק נא.

⁵⁴ בביה"ל ד"ה לשום וד"ה כגון, ועי' סי' תקא סע' ו במ"ב ס"ק כב ובשעה"צ ס"ק כמ.

⁵⁵ סי' שח בשעה"צ ס"ק סג, וע"ש סע' טו, שאם דבר זה קרה לו בהיותו ברחוב, מותר לו ללכת בנעל זו לביתו.

⁵⁶ שם סע' ו ברמ"א

⁵⁷ שמירת שבת כהלכתה פרק כ אות מב

⁵⁸ שמירת שבת כהלכתה פרק כב אות נג

⁵⁹ א"ר (סי' ש"ח סק"ד) ועולת שבת (שם סק"ד) סתמו לאיסור בזה, ובפמ"ג (סי' ש"ח מ"ז סקט"ז) מסתפק בזה ואינו מכריע, ובביה"ל הכא (ד"ה כגון) מביא בשם הפמ"ג להתירא ובשפת אמת (שבת קכ"ד; ד"ה במשנה) העלה להתיר, וכן החזו"א (סי' מ"ג סק"ח) מצדד להתיר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

במוקצה מחמת חסרון כיס שנשבר בשבת, אמרינן 'מיגו דאיתקצאי', ושבריו אסורים בטלטול⁶⁰ אפילו לצורך גופם ומקומם, ואם כבר מלפני שבת היה ניכר שרעוע הוא ועומד לישראל, ומצפה לכך, יש להקל⁶¹.

ה. אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו

מעצמן ... אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין

היוצא מהן אסור

כבר התבאר בשבת דף קמ"ד: וביצה דף ג'. שסחיטת פירות להוצאת המשקה שבהם אסורה בשבת וביו"ט, יש שאיסורם מם התורה ויש שאיסורם מדרבנן⁶² גם אם בדעתו לשתות את המשקה לאלתר, ואין כל הברל בין סחיטה בכלי המיוחד לכך לבין סחיטה ביד.

⁶⁰ במשנ"ב סקל"ה בשם מג"א סק"מ, וכ"ה בפמ"ג א"א סק"ט וש"ע הרב סעי' כ"ז

⁶¹ בהגרעק"א בריש סימן שה על המג"א ובסק"ו ובדרוש והידוש (ביצה ב:) סובר שבנשבר מוקצה מחמת חסרון כיס בטל ממנו שם מוקצה, כיון שאינו בגדר 'דחיה בידים', ולכן ל"א ביה 'מיגו דאתקצאי', וכן הוא בשו"ת אבני נזר האו"ח סי' ת"ב, תפארת ישראל כלכלת שבת כללי מוקצה סק"א בהגה"ה, אך בחזון איש סי' מ"ב סק"ט וסי' מ"ג סקכ"א וסי' מ"ד סק"א מאריך בזה דאף שאינו דחיה בידים, מכל מקום אינו בגדר 'יושב ומצפה' שיהא מסתלק ממנו הקצאתו, ולכן נמי אמרינן ביה 'מיגו דאתקצאי' אף לרבי שמעון, וכ"ה בתהלי"ד סק"ז וסק"י, וע"ע בזה בשו"ת שבט הלוי ח"ד סי' ל"ד ובס' שיעורי מבשר טוב (שבת ח"ג סי' נ"ו), ולפיכך אם יושב ומצפה יש להקל.

⁶² שהסוחט זתים להוציא מהם שמן, או ענבים להוציא מהן יין, חייב משום תולדת דש מפני שמפרק המשקה מהפרי ונחלקו הראשונים בשאר פירות, דעת הר"י והרמב"ם והסמ"ג והרא"ש והטור ורבינו יונה והרמב"ן והרשב"א והריטב"א והכלבו שמדברי סופרים אסור לסחוט כל פרי שיש מקומות שרגילים לסחטו, אבל שאר פירות שאין דרך העולם לסחטן לשם משקה, אפילו אם רגילים לסחטו לרפואה, אין עליהם שם משקה בשביל כך אפילו מדברי סופרים ומותר לסחטן בשבת מפני שהוא כמפריד אוכל מאוכל, ואף על פי שזה הסוחטן מתכוין לשם משקה בטלה דעתו אצל כל אדם.

דעת רש"י שכל שסוחט פרי לשם משקה בין אם דרכו בכך ובין אם אין דרכו בכך, מכיון שהסוחט מחשיבו למשקה, יש בו חיוב תורה, וי"א בדעתו שאינו אלא איסור דרבנן. וכן פרי שדרכו לסחטו בכל העולם לשם משקה, יש בו חיוב תורה ויהיה חייב גם אם הוא סוחטו לשם אכילה או טיבול, ולפי"ז בפירות הדר יש חיוב תורה בסחיטתם, וי"א בדעתו שגם בזה אינו אלא סחיטה מדרבנן. ודעת הרמ"א והבה"ל בדעת הרמב"ם והתוספות שבמקום שנהגו לסחוט איזה פרי לשם משקה, אסור לסחטו בשבת באותו מקום לשם משקה, שלא בטלה דעת זה הסוחט כיון שכל אנשי מקומו עושין כן בחול, אבל בשאר מקומות מותר לסחטו הואיל ואין רגילין לסחטו לשם משקה, אף שיש להם הרבה ממנו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכל פרי⁶³, אסור לסחוט אותו לתוך כלי ריק או לתוך משקה, הן אם הסוחט משתמש למעשה הסחיטה בכלי הן אם הוא סוחט ביד, ובכלל איסור זה גם סחיטת לימון לתוך תה או לתוך כלי ריק או סחיטת תפוז, סחיטת גזר מרוסק או ריסוק הפרי עד שהוא נהפך למשקה.

וכבר התבאר בשבת דף קמג. שמיץ שנפרש מאליו⁶⁴ מבלי שיד האדם היתה מעורבת בזה בשבת או ביום טוב, מענבים, אפילו עומדים לאכילה, או גם מפירות אחרים, אם אמנם לא יעד אותם לאכילה, אסור לשתות בו ביום, גזירה שמא יבוא לסחוט לכתחילה, והרי המיץ הזה הוא מוקצה ואסור לטלטלו⁶⁵.

פירות אחרים, חוץ מענבים, שיעד אותם לאכילה, מיץ הנפרש מהם, כגון בשעה שחותכים את האשכולית או פורסים את האבטיח, מותר בשתיה, אפילו בו ביום. וכן אם עושה סלט פירות ללא ענבים⁶⁶ ע"י שחותך כל סוגי פירות, המיץ הנפרש מהם ג"כ מותר בשתיה.

וכן מותר⁶⁷ לחתוך לימון לחתיכות ולשימן בתוך משקה, כגון במים קרים או ליתן פלח לימון לתוך כוס תה שאיננו מבשל⁶⁸, ואין לחוש לכך שחתיכות הלימון תסחטנה מאליהן הגם שקצת מן הלימון נפרש לתוך התה, אבל לא ילחץ בכפית על הלימון גם בעודו בתוך התה⁶⁹.

מותר לחתוך אשכולית לרוחבה ולאוכלה בכפית, ואין בכך משום איסור סחיטה⁷⁰, והוא שאמנם יזהר מלסוחטה, וגם לא יכוון דוקא למיץ בשעה שהוא אוכל.

⁶³ שו"ע ונו"כ שם

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שכ א ש"כ ה יא

⁶⁵ שו"ע הרב סי' שח סעי' ט, וע"ע חי' רע"א ריש מסכת ביצה, דמשום משקין שזבו אינו אסור כי אם באכילה לחוד ולא בטלטול, ע"ש דדוקא בשבת, אבל ביום טוב גם אסור בטלטול.

⁶⁶ ואולם אם בין הפירות נמצאים גם ענבים, י"ל דאז כל המיץ אסור בשתיה עד מוצש"ק, דאין המיץ היוצא מן הענבים בטל, כל שהיה בעין וניכר לפני שהתערב בשאר המיץ, דהוה דשיל"מ, עיין סי' שכ במ"ב ס"ק יד אם חתך פירות ונמצא שיש כבר מיץ ואח"כ בא לחתוך עליהם ענבים, הרי מיץ הענבים שיוצא מהן בתוך הסלט יתבטל במיץ האחר והכל שרי

⁶⁷ כלכלת שבת מלאכת הדש, ועיין סי' שכ במ"ב ס"ק יד, חזו"א סוסי' נב ס"ק יט ד"ה ונראה דמותר.

⁶⁸ כגון בכלי שלישי

⁶⁹ מ"ב שם ס"ק לג

⁷⁰ שהרי אפי' אם יסחט אותם בידיים, ג"כ אין בזה אלא איסור דרבנן, וכאן שהפרי נסחט קצת בשעת האכילה הוה סחיטה כלאח"י, והוי תרי דרבנן, והואיל ואינו מתכוון לסחוט – שרי, דבכה"ג שרינן בתרי דרבנן בפ"ה, כסי' שמו במ"ב ס"ק טו וע"ש בשעה"צ ס"ק יח, וכ"ה סי' שלו בשעה"צ ס"ק ב (וע"ע סי' שלו במ"ב ס"ק יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ובשעה"צ ס"ק י ושם במ"ב ס"ק יט), וגם י"ל שהרי הוא אינו מפריש את המיץ בנפרד, אלא הוא נשאר כמעורב בפרי, ואין בזה משום סחיטה, וכן שמעתי מהגרש"ז אוערבך זצ"ל. שש"כ שם הערה מט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

